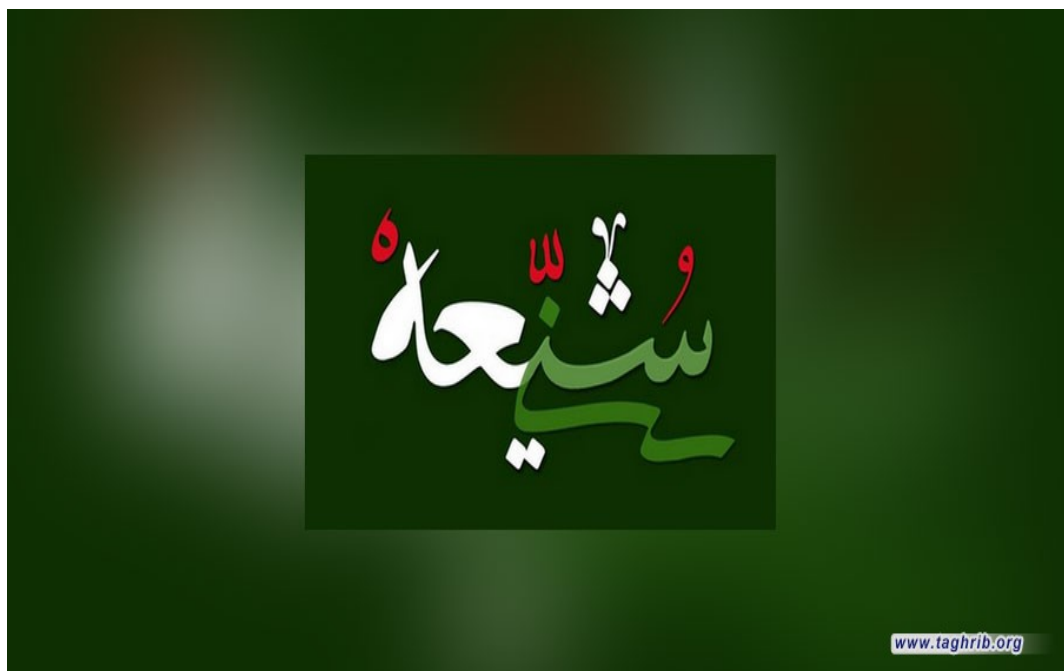

بررسی مسلمان بودن فرقه مخالف از نظر برخی علمای شیعه و سنی/ تمام پیروان مذاهب اسلامی مسلمان هستند

به گزارش حوزه اندیشه [خبرگزاری تقریب](http://www.taghrib.org)، وحدت و همبستگی امت اسلامی، بستگی کامل به تبیین این موضوع دارد که آیا شیعیان چنان که خود را مسلمان می دانند، اهل سنت را نیز همانند خود مسلمان می دانند؟ و آیا اهل سنت چنان که خود را مصداق مسلمان معرفی می کنند، شیعیان را نیز داخل در این مصداق می دانند یا خیر؟ در صورت اثبات این موضوع از ناحیه فریقین، با توجه به آثاری که بر آن مترتب می شود، می توان امید زیادی به وحدت و همبستگی میان مسلمانان داشت.

آنچه در ادامه می آید، تلاشی جهت اثبات این مطلب از دیدگاه اندیشمندان فریقین است.

مسلمان بودن اهل سنت از دیدگاه شیعه

مسلمان بودن اهل سنت از دیدگاه عالمان و بزرگان شیعه در نهایت وضوح است و علمای شیعه با تعاریفی که از اسلام ارائه کرده اند، این مطلب را به اثبات رسانیده اند. اکنون به اظهار نظر برخی از عالمان شیعه که به مسلمان بودن اهل سنت تصریح کرده اند، اشاره می کنیم.

سید عبدالحسین شرف الدین، با گشودن فصلی در کتاب الفصول المهمة فی تألیف الامه، در این زمینه می فرماید: «وهذا فی غایة الوضوح من مذهبنا لا یرتاب فیه ذو اعتدال منا.» ایند(مسلمان بودن اهل سنت) در نهایت وضوح از مذهب ماست و صاحب اعتدال از ما در آن تردید روا نمی دارد. (ص23)

آیت ا^۱ خویی نیز در این مورد، می گوید: «المخالف مسلم محکوم با الطهارة و یترتب علیه ما یترتب علی المسلم من الاثار.» مخالف (اهل سنت) مسلمان و محکوم به طهارت است و تمام آثار مسلمان بر آنان مترتب می گردد. (المیرزا علی الغروی التبریزی، التنقیح فی شرح عروه الوثقی، تقریرا لبحث آیه ا^۱ العظمی خویی، ج ۹، ص ۹۳)

محقق اردبیلی از فقهای بزرگ شیعه نیز در این زمینه می گوید: «والظاهر انه مسلم ما لم ینکر الضروری او لم یفعل ما یرج به عنه مثل النصب» ظاهر این است که مخالف (اهل سنت)، مسلمان

است مادامی که به انکار ضروریات دین و یا عملی که با انجام آن از اسلام خارج می گردد، هم چون نصب نسبت به ائمه معصومین، دست نزنند. (احمد اردبیلی، مجمع الفائده والبرهان فی شرح الارشاد الاذهان، ج ۱، ص ۱۷۲)

این مطلب در میان فقها و اندیشمندان معاصر، با توجه به تلاش های صورت گرفته از ناحیه مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و برخی دیگر از نهادها، با صراحت بیشتری اظهار و ابراز شده است.

برای نمونه آیت ا $\square$ محمد اسحاق فیاض، در پاسخ به این سؤال که: آیا کسی که یکی از مذاهب اسلامی را، یعنی مذهب حنفی، مذهب مالکی، مذهب شافعی، مذهب حنبلی، مذهب جعفری، مذهب زیدی و مذهب اباضی، پیروی و متابعت کند، مسلمان محسوب می شود؟ می گوید:

«بلی، تمام پیروان مذاهب اسلامی مسلمان هستند. معیار در مسلمان بودن افراد شهادت به یگانگی خداوند و رسالت رسول اکرم محمد بن عبدالله(ص) است، پس هر کس بگوید: «أشهد أن لا إله إلا الله و أشهد أن محمدا رسول الله»، أو يقول لا اله الا الله محمد رسول الله» او مسلمان است و تمام احکام اسلام از حرمت ریخته شدن خون، ناموس، و مالش بر او مترتب می شود. تفاوتی ندارد که او شیعه امامی باشد یا زیدی یا یکی از مذاهب اهل سنت مانند: حنفی یا شافعی یا

مالکی یا حنبلی و یا پیرو مذهب اباضی باشد...».(رساله التقریب، شماره ۵۱، صص ۲۵۳ - ۲۵۴)

آیت ا [شیخ بشیر نجفی، یکی دیگر از فقهای شیعه در پاسخ به همین سؤال می گوید: «هر کس به توحید اقرار نماید و به نبوت محمد بن عبدالله(ص) و این که او خاتم پیامبران الهی است و این که روز قیامت وجود دارد، معتقد باشد و هر آنچه که با دلیل ثابت شده است که از اسلام است را منکر نشود، او مسلمان است و تمام احکام اسلام او را شامل می شود. چنین فردی محفوظ الدم و ناموس و مال است و بر همه مسلمانان واجب است که از چنین فردی و مال و ناموسش دفاع نمایند». (الفتاوی [مجموعه فتاوی ارسالی به همایش، حقیقه الاسلام و دوره فی المجتمع الحاضر]) نظیر همین فتاوا را آیت ا [سید محمدحسین فضل ا [و آیت ا [سید محمدسعید حکیم نیز اظهار کرده اند.

مسلمان بودن شیعه از دیدگاه اهل سنت

در مسلمان بودن شیعیان از دیدگاه اهل سنت نیز هیچ گونه تردیدی وجود ندارد. بیشتر علما و اندیشمندان اهل سنت از قدما تا معاصران، بر این موضوع اتفاق نظر دارند که به طور مختصر به برخی از اقوال آنها اشاره می شود:

ابوالحسن اشعری، متکلم بزرگ اهل سنت که بخش اعظم اهل سنت در کلام و عقاید از او پیروی می کنند، در کتاب مقالات الاسلامیین می گوید: «مسلمانان بعد از پیامبر(ص) در امور عدیده ای دچار اختلاف شدند، به گونه ای که برخی از ایشان برخی دیگر را گمراه دانسته و از یکدیگر برائت می جستند، بدین گونه آنان به فرقه های متباین و گروه های پراکنده ای تبدیل شدند، اما در عین حال اسلام همه آنان را جمع نموده و تحت پوشش قرار می دهد». (ابوالحسن اشعری، مقالات الاسلامیین، صص ۱-۲)

ابو جعفر طحاوی، دیگر متکلم بزرگ اهل سنت می گوید: «ونسیمی اهل قبلتنا مسلمین مؤمنین ماداموا بما جاء به النبی صلی الله علیه وسلم معترفین وله بكل ما قاله وأخبر مصدقین؛ تمام اهل قبله از مسلمانان را، تا هنگامی که به تمام آنچه پیامبر اکرم را از ناحیه خداوند آورده است، اعتراف و اذعان نمایند، مسلمان و مؤمن می دانیم». (ابو جعفر الطحاوی، متن العقيدة الطحاویه، ج ۱، ص ۳۸ و ابن ابی العز، الحنفی، شرح العقيدة الطحاویه، ج ۱، ص ۳۵۰) واضح است که شیعه به تمام آنچه پیامبر اکرم(ص) از ناحیه خداوند متعال آورده است، ایمان و اعتراف دارند.

محمد ابو زهره، اندیشمند معاصر اهل سنت، با بیان بسیار صریح در مورد مسلمان بودن شیعه و این که شیعه یک فرقه اسلامی است، می

گوید: «در این که شیعه، یک فرقه اسلامی است و شیعیان مسلمان هستند، تردیدی وجود ندارد. البته هنگامی که فرقه‌هایی نظیر «سبئیه» که قائل به الوهیت علی هستند را از آنها جدا کنیم و در این که تمام احکام و عقاید آنها برگرفته و استخراج شده از قرآن کریم و سنت رسول خدا است، نیز تردیدی وجود ندارد». (محمد ابوزهره، تاریخ المذاهب الاسلامیه، ص ۳۷)

احمد ابراهیم بک، استاد شیخ محمود شلتوت و شیخ عبدالمجید سلیم، در این باره می‌گوید: «شیعه امامیه مسلمان هستند، به خدای تعالی و به نبوت پیامبر(ص) و به قرآن کریم و به تمام آنچه حضرت محمد(ص) از جانب خدا، به عنوان دین آورده است ایمان دارند». (علم اصول الفقه ویلیه تاریخ التشریع الاسلامی، ص ۲۱ به نقل از: تاج الدین الهلالی، عقیدتنا الاسلامیه، ص ۱۳۸)

محمد سید طنطاوی، رئیس سابق دانشگاه الازهر مصر، نیز در اظهار نظری در این مورد، می‌گوید: «بنده شخصا هیچ فرقی بین مسلمان سنی و مسلمان شیعه نمی‌بینم، هر کس شهادتین را بر زبان جاری سازد و به اصول اساسی دین معتقد باشد و وظایف و تکالیف دینی که خدا بر هر مسلمانی واجب کرده به جای آورد، مسلمان است، خواه شیعه باشد یا سنی». (مجله اخبار تقریب، شماره ۱۰، مهر ماه ۱۳۷۶، ص ۷۴)

دکتر محمد یوسف قرضاوی، رئیس شورای علمای مسلمانان، در پاسخ به این سؤال که: آیا مذاهبی از اسلام که سنی نیستند، یعنی دیگر مذاهب اسلامی را می توان جزء اسلام واقعی به حساب آورد و به عبارت دیگر آیا کسی که یکی از مذاهب اسلامی مانند مذاهب چهارگانه اهل سنت و مذهب ظاهری و مذهب جعفری و مذهب زیدی و مذهب اباضی را پیروی می کند، می توان مسلمان به حساب آورد، می گوید:

«پیروان مذاهب معروف در جهان اسلام که جمع زیادی از مسلمانان از آنها پیروی می کنند، تمام داخل در مفهوم اسلام هستند. تفاوتی نمی کند که این مذاهب، مذاهب فقهی باشند مانند مذاهب چهارگانه فقهی اهل سنت (حنفی، مالکی، شافعی، حنبلی) و مذهب ظاهری، یا مذاهب اعتقادی باشند مثل مذهب اشعری و ماتردی و یا مذاهبی باشند که هم جنبه اعتقادی دارد و هم جنبه فقهی، مانند مذهب جعفری (شیعه امامیه) و مذهب زیدی و مذهب اباضی.

مذاهب یاد شده همگی به ارکان ایمان که قرآن کریم به آنها اشاره کرده است (الایمان با) و ملائکته و کتبه و رسله و الیوم الآخر) و ایمان به قدر، که سنت آن را بیان کرده است، معتقد هستند. و نیز مذاهب یاد شده به ارکان عملی اسلام (الشهادتان، و اقام الصلاة، و ایتاء الزکاة، و صوم رمضان و حج البيت لمن استطاع الیه سبیلاً)

اذعان دارند». (رسالة التقريب، شماره ٥٢، ص ٢٢٠).